

المسلم والإيمان بالله

So Muslim a go So Paratiaya ko Allāh

(al Khutbah 33)

Ki: Alim Hassanor M. Alapa

al Murshid al Am

al Insan Islamic Assembly of the Philippines

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْ فُسِنَا وَسَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ، وَأَشْهَدُ أَلَّا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ
عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى بِهَدْيِهِ إِلَى يَوْمِ
الدِّينِ . . . وَبَعْدُ:

فَيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastānuhu wa nastagfiruh, wa na'ūdubillāhi min shurūri anfusinā wa sayyiāti a'mālinā, man yahdihillāhu falā mudhillalahu, wa may yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa ash'hadu allā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu, wa ash'hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli wa sallim wa bārik alā Mohammadin sallallāhu alayhi wa sallama wa alā ālihi wa sahabihi wa manihtadā bihad'yihī ilā yawmidd dīn wa ba'du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta'ālā fil Qur'ānil Karīm:

Qulnah bitū minhā jamīan fa'immā ya'tiyannakum minnī hudan faman tabi'a hudāya falā khawfun alayhim wa lā hum yahzanūn.

So langowan a podipodi ago so samporna a bantog na rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), bantogn tano Skaniyan go mamangni tano ron sa tabang, ago mangni tano Ron sa sapngan Iyan so manga dosa tano, go lomindong tano ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) phoon ko manga antiyor o manga ginawa tano, ago so pangararata o manga galbk tano, sa taw a toroon skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) , na da' a makadadag on, na sa taw a dadagn iyan na di nka dn mitoon sa salinggogopa' iyan a phakatoro' on.

Manga Oripn o Allāh

So paratiaya i paganay a polaos o manga polaos o kapakandato', a go aya niyan olo a o di maadn na da' a arga' o salakaw ron a pd ko manga polaos a go so manga kasangkapan, phoon sii na miaadn so kiapakaonaa on Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko salakaw ron, sa pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا
 اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ
 بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۗ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۗ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ
 فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

Inibgay a pasad o Allāh ko siran oto a miaratiaya a pd rkano a go minggalbk siran sa manga pipiya a tankd a phakasambiin iyan siran ko lopa' sa datar o kiapakasambi' o siran oto a miaonaan iran a go tankd a mipndato' iran so agama iran a so inikasoat iyan kiran a go tankd a zambi'an iyan kiran ko oriyān o kaalk iran sa kasasarig, sa pzimbaan ako iran a go di ako iran iphanakoto sa mlk bo', na sa taw a khafir ko oriyān oto na siran oto na siran so manga fasiq (lomiliyo ko agama). (Surah an Nūr 24:55)

So Osayan o Paratiaya:

So paratiaya na giipakanggolalann ko basa sii ko maana a kapangimbnar (at Tasdīq), sa datar o katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a miakanggolalan ko katharo' o manga pagari o Yūsuf a: (...go kna' o ba kami nka bbnara...) go pphakatana' ankanan a galbk a paratiaya sa batang a lam, ka datar o katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (Pitharo' iran a pharatiaya kami rka a inonotan ka o manga taw a manga bababa'...) (as Shuarā' 111), go pphakatana' sa giinggolalan ko batang a ba' ka datar o katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: Paparatiayaan iyo so Allāh a go so Sogo' iyan (maana a bbnarn iyo siran) (as Saff 11).

So pman so paratiaya ko maana niyan ko kitab na miasobag on so manga ulama sa madakl a katharo' a so katimbl iyan na:

Pitharo' o al Imām Ibn al Qayyim al Jawziyyah a: So paratiaya na kamataan a makambababid a pd ko katokawi ko nganin a minioma o Rasulullah (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a go so kapangimbnara on sa paratiaya, a go so kapagikrali ron sa katharo', a go so kapangongonotan on sa kabaya' a go kapangalimbabaan, a go so kanggalbka on sa masoln a go mapayag, a go so kinggolalann on a go so kipanolon on ko dianka' a kakhaparo niyan.

Pitharo' o al Alūsī a inikalimo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: So paratiaya na skaniyan so kapangimbnara ko nganin a minioma o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa patoray a mazasagintas ko kiatokawan on a mazasagintas a go matitimo' ko kiatokawan on a matitimbl, sa giyanan i kpit o kalangkapan ko manga ulama.

Pitharo' o ar Rāgib a aya paratiaya na: So kathapapay o ginawa sii ko bnar sa nggolalan sa kapangimbnar, sa nggolalan sa katimo' a tlo a manga shayi' a so: Katankd (tasdīq) sa nggolalan ko poso, a go kapagikral (iqarār) a nggolalan ko dila', a go galbk (amal) a nggolalan ko manga anggawta'.

Pitharo' o khi rk ko Tafsīr al Manār a: Aya paratiaya na so kapangimbnar a maththkhs a masasaog o kathapapay o ginawa a go so katarimaa on a go so kazalimbotawan on.

Sii ko kandirogoda ko manga katharo' a miaona na phakarinyag a skaniyan na marani so sabaad on ko sabagi' ogaid na so katharo' o Ibn al Qayyim na aya lbi a marani ko kapakararankom a go so kapakaliliyot ko kamataani ko paratiaya (so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) i lbi a Mata'o).

Sabnar a bialoy o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so pakaasal o paratiaya a nm a manga shayi' a miakaoma ko hadith o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a so pianothol o Im m Muslim ko Sahih iyan a phoon ko Umar bin al Khattab a: (Adn a masa a moontod kami ko Nabi (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa isa a gawii na miakaoma rkami a mama a mapoti i nditarn a maitm i kapagbok, a daa khailay ron a rarad a kiaplayalayag a daa makakikilala rkami ron a isa bo, sa miontod ko obay o Nabi (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa sianday niyan so lb iyan ko lb o Nabi (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na inibtad iyan so dow a palad a lima niyan sii ko dow a bobon iyan, na pitharo iyan a: Hay Mohammad (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ), panothol anka rakn so makapantag ko Islam, na pitharoo Rasulullah (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: So Islam na so kazaksi inka sa da a tohan a rowar ko Allah ago mataan a so Mohammad na sogo o Allah, go itindg ka so sambayang, ago ibgay nka so zakat, ago phowasaan ka so Ramadhan, ago nomayk ka sa Baytullah amay ka adn a magaga nka a lalan on, na pitharo iyan a bnar ka, na panothol anka rakn so makapantag ko paratiaya, na pitharo iyan a: So kaparatiaya anka ko Allah ago so manga malaikat iyan ago so manga kitab iyan ago so manga sogo iyan ago so alongan a maori ago paratiayaan ka so okoran ko mapiya on ago so marata on, na pitharo iyan a: bnar ka...).

Gianan, amay ka adn a rk o Islam a manga pakaasal a nm a so tiamanan skaniyan o hadith, na mataan a adn a manga sapak iyan a madakl a initoro' skaniyan o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko katharo' iyan a: So paratiaya na lawan sa nm polo a sapak iyan, a aya lbi ron a maporo' na so katharo'a ko La ilaha illallah, na aya lbi ron a mababa na so kakowaa ko ringasa sii ko lalan, na so kaya na sasoko a pd ko paratiaya.

Datar oto a adn a rk o paratiaya a kapayagan a go masoln – sa datar o kinitoron on o Ibn al Qayyim, na aya mapayag on na so katharo' o dila' a go so galbk o anggawta', na aya masoln on na so kapangimbnar o poso' a go so kapango-ngonotan iyan a go so kababaya'i niyan on, sa da' a phakanggay a gona a mapayag a da' a masoln iyan – apiya pn minisiyap iyan oto sa rogo a go minipalihara iyan sa tamok – na da' a khasanaan a masoln a da' a payagan iyan inonta bo igira di khaparo sabap ko di ron kakhagagaa odi na sabap sa kiatgi odi na kalk sa kaantiyor. Sa so di kaadn o galbk sa mapayag a da' a makasasapar on na toos ko kabibinasa o batin (masoln) a go so kaada'i ron sa paratiaya. Na o kakorangi so galbk na karina sa kakokorangi ko paratiaya, na so kabagr iyan na toos ko kabagr o paratiaya.

Sabnar a iniitong o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so paratiaya a pd ko manga pangonaan o manga galbk ko kapakallbi a go so kathagompiya.

Miakapoon ko Abu Hurayrah a: Inizaan so Rasulullah (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) o antonaa i galbk a makallbi? Ago antonaa i galbk a mapiya? Na pitharo iyan a so kaparatiayaa ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so Sogo' iyan, na miatharo' a oriyan iyan na antonaa a shayi? Na pitharo iyan a so jihad na aya pondiyong o galbk, na miatharo' a oriyan iyan na antonaa hay Rasulullah (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ), na pitharo' iyan a: So kahajji a tiarima' a piphapiyaan.

So Pagltan o Iman a go so Islam:

So iman a go so Islam na pkhatimo' siran a dowā a go gii siran makamblag, sa so pagltan iran na katatago'an sa kalalangkap a go kattu' (umūm wa khusūs) sa langowan a miaratiaya (mu'min) na muslim, na kna' o ba langowan a Muslim na mu'min, sa piayag oto o Imām Ibn Kathīr ko tafsīr o katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (Pitharo' o manga arab sa lomang (a'rāb) a miaratiaya kami, na tharo' anka a da kano makaparatiaya ogaid na tharo'a niyo a miagislam kami...) sa pitharo' iyan a miasabot sankā'i a ayat a so paratiaya na lbi a mattdo' a di so kapagislam, sa datar oto so kpit o ahl as Sunnah wa al jamā'ah, a go mitotoro' oto o hadith o Jibrīl gowani a iiza' iyan so makapantag ko Islam, oriyan iyan na so paratiaya, oriyan iyan na so kaphiapiya, sa miphoon ko langkap sa pthabid ko kapkhatndo' iyan, oriyan iyan na so lbi ron a mattdo'.

So Paratiaya na Katharo' a go Galbk:

Aya kpit o ahl as Sunnah a pd ko kamonaan anka'i a pagtaw a go so miakasalono' kiran a go so manga ulama ko hadith a go so kalangkapan ko manga taw a miosar ko kata'o a mantiq (Logic) (mutakallimin) na mataan a so paratiaya na katharo' a go galbk, a skaniyan na phkaomanan a go pkhalbatan

So kitotompok o galbk san ko paratiaya na mapayag sii ko kadaklan ko manga ayat ko Qur'ān pd on so katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا... ﴿٤﴾

*Mataan a aya miamaratiaya na so siran oto a igira miaaloy so Allah na malk so manga poso iran go igira biatiya kiran so manga tanda iyan na kaomanan iyan siran sa paratiaya, a go sii ko Kadnan iran na zasarakan siran on * siran oto so pphakatindgn iran so sambayang a go so pd ko inirizkhi ami kiran na gii ran ngaston (pmbgay siran sa zakat) * Siran oto na siran so miamaratiayaya a bnar... (Surah al Anfal 8:2-4)*

Go so katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾

Mataan a aya miamaratiaya na so siran oto a piaratiaya iran so Allāh a go so Sogo' iyan, oriyan iyan na da siran makazanka' go miphrang siran sa nggolalan ko manga tamok iran a go so manga ginawa iran sa lalan ko Allāh, siran oto na siran so manga taw a miangimbna. (Surah al Hujurāt 49:15)

So manga dalil a pd ko Qur'ān ko kapkhaomani ko paratiaya a go so kapkhako-rangi ron na tanto a madakl a pd on so:

Katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

﴿٢٢﴾ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾

...Go da' a miakaoman kiran a rowar sa paratiaya a go kambayorantang (kapagislam). (Surah al Ahzāb 33:22).

Go so katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

.... لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ ۗ.... ﴿٤﴾

...ka an siran pamagoman sa paratiaya a pd o (andang) a paratiaya iran.... (Surah al Fat'h 48:4)

Go so katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

...go phamagoman so siran oto a miamaratiaya sa paratiaya...

Pitharo' o Sayed Qutb ko kaphagosaya niyan ko paratiaya sii ko Sūrah al As'r a: Skitano na di tano pagosayin so paratiaya sii sank'a'i ko osayan iyan ko kitab a go so fiqhi, ogaid na phamagosayin tano so waraan iyan a go so arga' iyan ko kaoyagoyag a: Skaniyan so kakhitompok anka'i a kaadn a manosiya a khadadas a maito' a katatamanan san ko pakaasal a tatap a so ron miakapoon so kibabatog, oriyan oto na so kakhitompok iyan sii ko kaaadn a miakapoon mambo sankoto a phoonan a pakaasal, a go so kitotompok iyan ko manga waraan a so pkhokomn iyan anka'i a kaaadn (al kawn) a go so kitotompok iyan ko manga bagr a go so manga gaga a mapapagn's on. Go so kaplithowas phoon ko manga tamana' o lawas iyan a maito' sa somong ko kaolad o kaaadn a mala', a go phoon ko manga tamana' o bagr iyan a malobay sa somong ko kala' o manga bagr a go gaga o kaaadn a so da' a taman iyan, a go phoon ko manga sarinkot o omor iyan a mababa' sa makasong ko kapammts o manga masa a so da' a mata'o ko kawatan iyan a rowar ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).

Go pitharo' iyan sa isa a a bandingan a: Mataan a so paratiaya na sindaw... sindaw a madadalm ko poso', a go sindaw a matatago' ko manga anggawta', a go sindaw a matatago' ko kagdam, sindaw a pkhatayawan iyan so kamataani ko manga nganin, a go so manga arga' a go so manga btad a pkhitkaw a go so nganin a matatago' ko pagliltan iyan a pd sa kapakathotompok a go kapakababangnsa a go manga kawatan a lt, sa so mu'min na iphagilay niyan anka'i a sindaw – so sindaw o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) – sa pkhailay niyan so manga kamataan a go gii niyan izolbiya', a go di phanoraak sii ko lalan iyan, a go di khiprang sii ko manga lakadan iyan.

So paratiaya na nono a pphakailay sa kailay a thitho, a bnar a di malalamang, a go di maloloag sa ipthnkayos iyan so khi rk on sii ko lalan sa madadalm sa sindaw, a go matatago' sa kasarig, a go kathatakna'. So paratiaya na along a mammts a pphakasirong on so ginawa, a go pphakadkha' on so poso', along a khasirongan phoon ko kayaw o ranti' o sankaan a go so kaparampang a go so kataap sii ko kalopaan a malibotng a da' a padoman iyan.

So paratiaya na kaoyagoyag a madadalm ko manga poso' a go so manga kagdam, kaoyagoyag sii ko bantak a go so antap.. sa datar oto a skaniyan na kaokhaog a giitharagombalay a phagonga, a da' a ba niyan kakhalayon, a go da' a ba niyan kakhabr, a da dn a ikhada' iyan a go di khadadas.

Tominkayos dn so Sayed Qutb, ko katharo' iyan ko paratiaya sa pitharo' iyan a: Mataan a so paratiaya na skaniyan i itado o kaoyagoyag a mala' a so pphakapoon on so langowan a sapak a pd ko manga sapak o mapiya, a go matatayothon on so

langowan a onga a pd ko manga onga niyan, na odi gioto i btad iyan, na skaniyan a paratiaya na sapak a maiitas ko kayo niyan a aya btad iyan na so kakhalayon a go so kakhagankil, odi' na skaniyan na onga a kasasaytani a da' a kaphamts iyan a go kakhatatap iyan.

So paratiaya na skaniyan i ponsowan a rarikan (mihwar) a pkhagamit on so langowan a thawd o kaoyagoyag, na odi' gioto, na skaniyan na maboboka' a da' a khailot iyan a shayi, a khada' a mikakayambr a phagonot ko manga baya' a ginawa. Go skaniyan so sosonan a so khatimo' iyan so pimbarang a manga galbk, sa phakandodn iyan sa atoran a ipphagayon iyan a go ipthabanga' iyan, a go phagokit sa lalan a satiman a go kaokhaog a isa a adn a pphakasonggod on a katotokawan a go antap a mitotolad.

Na aya oriyon oto, na pagilangn o Qur'ān so arga' o langowan a galbk a di pagndod sankoto a pakaasal a go di khailot a khagamit ankoto a ponsowan a rarikan, a go di phakambowat a phoon sankoto a sosonan, sa so pamikiran a Islam na mapayag sii sankoto. Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَغْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَأ يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

Aya ibarat o siran oto a sianka' iran so Kadnan iran na so manga galbk iran na datar a ombi a siagozob a 'ndo sa alongan a panambr sa da' a khakowa iran ko nganin a pinggalbk iran a mlk bo', gioto na skaniyan so kadadag a mawatan. (Surah Ibrahim 14: 18)

Go pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَغْمَالُهُمْ كَسْرَابٍ بِقِيَعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ ۗ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾

Go so siran oto a manga kafir na so manga galbk iran na datar a alongalong a matatago' sa balintad a thankapn skaniyan o pkhawaw sa ig, sa amay ka maoma niyan na da' a moama niyan on a shayi sa maoma niyan on so Allāh na itoman iyan on so isipan iyan, ka so Allāh na magaan i kapagisip (Surah an Nur 24: 39)

Go pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنْثُورًا ﴿٢٣﴾

Go bantakn ami so nganin a pinggalbk iran a pd sa galbk na balowin ami skaniyan a bayan'k a mikakayontong (a madadadas). (Surah al Furqān 25: 23)

Giakanan a manga ayat na manga titayan a mapayag sii ko kapagilanga ko arga' o galbk langon amay ka di makaphapasod sii ko paratiaya a go di ron mitotompok, a go di ron phakapoon.

Na sabap ko di kipndaraynon o paratiaya a go so rarad iyan a bagr sii ko pamikiran o manosiya a go so manga dadabiatan iyan a go sii ko kaoyagoyag iyan na miaadn so Qur'ān a so iptholad iyan so sosonan o kaoyagoyag ko manga taw sii ko lopa' a

makambbkn langon sii ko paratiaya ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so alongan a maori. Go miaadn so manga osiyat a go so manga pangitaban a go so manga atoran a makambobowat ko kitab a langon dn oto na mitotompok ko paratiaya ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so alongan a maori a lbi a mala' a dow a ponsowan a rarikan a phlibt ko mliliota' on so kitab a sasakawn.

Sa khatoon ka so kasogo' odi' na so kasapar – a manonompang ko sagorompong a miaratiaya – a makaphopoonan sa nkanan a tawathawag a pkhababayaayan ko manga poso' a so katharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Hay so miamaratiaya...*) odi' na matotondog a ropaan a paratiaya a so pkhapayag on so langowan a maana o mapiya a go so kalbihan.

So manga ibarat oto na madakl a di so kaisipa on, a pd on so:

Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا ... ﴿٤٥﴾

Hay so miamaratiaya igira miakabalak kano sa sagorompog (a rido'ay) na thakna' kano ... (Surah al Anfāl 8: 45)

Go pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

Hay miamaratiaya tadmi niyo so Allāh sa tadm a madakl. (Surah al Ahzāb 33: 41)

Go pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

...Go kalkn iyo so Allāh a so skano na paparatiayaan iyo skaniyan. (Surah al Mumtahanah 60: 11)

So Kamataani ko Paratiaya a Pphangnin:

So paratiaya a so pphangnin skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go mbalowin iyan a lalan a onayan a pd ko manga onayan o kapakandato' na patoray a kabaloy niyan a datar dn o manga ropaan a so tiamanan skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a Kadnan o manga kaadn, a go initolad o Rasūlullāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so manga papata' iyan.

Sa di khabaloy a matag tokaw a pamikiran, a go di pn o ba matag katago'i ko pamikiran sa manga katharo' a go manga maana a manonompang ko Kadnan a go so agama a go so simba a go so tawhīd ko kiambagibagi' iyan, a go so sabot lo tāgūt a go so jāhiliyyah, oriyan iyan na so kakhapno' o ginawa o taw a kapammsa odi' na kaiikmat sa giya'i i kiatimoan a rankom ko paratiaya, a go aya pamotosan o yaq n, a go so kasndoda ko manga salakaw sa nggolalan sa manga kaphapawala' sa manga tindg a da' a onga niyan a manonompang sankai' a manga lapiyat.

Phoon ko datara'i a bontal o paratiaya na pitharo' o Shaykh Mohammad al Gazālī a: Adn a matatago' roo a paratiaya a bota a di niyan khailay so kaoyagoyag, a go di skaniyan khalilini o manga piamakammsa niyan, a go di skaniyan khagawi' o manga pagn's iyan, sa giankanan a paratiaya na khaparo a kibangnsaan on sii ko apiya antonaa a phoonan a salakaw ko Qur'ān a mala' a so phagadnn iyan so paratiaya a

pphakailay a kna' o ba bota, a go so paratiaya a phagtho a go pphakabagr sa nggolalan ko kandirogoda ko kaaadn, a go so kapariksa ko manga tanda' iyan, a go so kapangnala ko manga pagn's iyan.

"Go adn a paratiaya a boklo' a pphagapas sa barombarong, odi' na khaoyag sa sold a kamboboriks a di phakaprs sa ba playalayag ko liawaw o lopa', a go di niyan khagaga so kasmpana ko kamamasaan a btad a go so manga pan'kaw niyan, a go di phamikir sa kazowaka niyan ko rgs a go so bagl... giankanan a paratiaya na khaparo a kibangnsaan on sii ko apiya antonaa a phoonan inonta bo' sii ko kitab o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a so inipalantig iyan so manga Muslim sii ko langowan a lalan, a matatago' ko talikhodan iran anka'i a tawathawag o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *Hay manga oripn akn a miamaratiaya mataan a so lopa akn na maolad, na sakn bo i simbaa niyo* (al Ankabut 56). Go adn a paratiaya a makarorondan a pphagin'taw sii ko siyap o manga panagayanan a salakaw. Odi' na pkhaoyagoyag a pphamalad sa manga odod... a giankanan a paratiaya na di phaginontolan a pd iyan so risālah o Islam a so bialoy niyan so lima a mipoporo' a tomo' a di so lima a mibababa', a go bialoy niyan so Muslim a pmbgay a di khowa.

Go datar oto a so paratiaya a pphangnin o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na kna' o ba paratiaya a kandingandingan, odi' na kaphaparahiyasan, odi' na katthan sa manga pandi'. Mataan a pd ko piakalkk a manga btad a so khapayag ko ummah a Islam so btad a katatap o paratiaya a sii bo' mapopork ko manga tamana' o bakrng a go so manga rinayagan sii sa pagtaw a khindiditar sa gabar a paratiaya, sa ipphlalis iran so manga tanda' iyan a di kiran khalampasan o paratiaya iran anka'i a manga rinayagan a go gianka'i a manga tawathawag a go gianka'i a manga tanda'.

Go giyanan so piakipananggilaan o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa pitharo' iyan a: Adn dn a phakambowat a pagtaw sii ko kaposan o masa, a manga bago' i katharo' a bon'g i manga pamikiran, gii ran tharo'on so katharo' o mapiya ko kaadn (so Nabi صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a pmbatiyaan iran so Qur'ān a di khalampasan o paratiaya iran so manga bakrng iran a phliyo siran ko agama sa datar o kapphakaliyo o gasa ko tadaran iyan, apiya anda niyo siran mabalak na pamono'a niyo siran ka mataan a adn ko kapamono'a kiran a balas ki taw a miono' kiran sii ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko alongan a Qiyāmah.

Amay ka so Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na piakipananggilaan iyan anka'i a sason a manga taw a khaadn siran ko kaposan o masa, na mataan a so Qur'ān na inaloy niyan a sason a salakaw a mianagipoon so kiapayag iyan ko kiapanagipoon o kiapakatindg o parinta Islamiyyah sii sa Madinah, a siran so manga munāfiq, a minditar siran sa rinayagan a Islam a go inikorisk iran so tanda' o paratiaya, a go tomiontot siran sa tontok a kabokhag, sa pipikirn iran a misabap roo na khalimpang iran so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so Sogo' iyan a go so miamaratiaya.

Na diniampa' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so ikmat iran a go inisayat iyan so rinding iran sa miapayag ko Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a go sii ko miamaratiaya so kamamataani ko btad iran, sa pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ يُخَادِعُونَ
اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

Go pd ko manga taw so taw a gii niyan tharoon a miaratiaya kami ko Allāh a go so alongan a maori a kna o ba siran miaratiaya * phlimpangn iran so Allāh (ko kialimpanga iran ko Sogo' iyan) a go so siran oto a miamaratiaya, na da' a

pkhalimpang iran a rowar ko manga ginawa iran a go di ran maggdam. (Surah al Baqarah 2:8-9).

Sii ko maana anka'i a ayat na pitharo' o Ibn Kathīr a: Piakisabotan sii o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so manga ropaan o manga munāfiq ka an kiran di khaikmat ko rinayagan iran so miamaratiaya, sa adn a khitana a kabinasa a mala' a pd ko di kapananggila'i sii kiran a go so kamataani ko paratiaya iran a siran na manga kafir ko satiman a masa, sa pd anan ko manga ala' a inisapar o ba adn a pangantapn ko manga taw o kandosa a pd sa mapiya.

Oway mataan a so parataya na kna' o ba tanda' a ipoporo', go di pn a katharo' a pmbalsn, ogaid na skaniyan na yaqin a thatakna'ko poso, a go kata'o a khapno' iyan so rarb, a go lalan a khdgn skaniyan o miamaratiaya.

Mataan a skaniyan na kapanagontaman a go kapammgay a go kapananankopan a go kapanarig a go paparangayan a go dadabiatan... palaya dn oto pizakntal o sostonan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa kazakntal a maphakatindg iyan so tanda' a go khagtas iyan so kaphawala', a go khaoln iyan so manga pinto' o kapanakoto a go so kapmunafiq.

Mataan a skaniyan so paratiaya a bnar a so pthakna' ko poso' a kapangimbanar a thatana' a go zolapay ko manga anggawta' sa nggolalan sa dadabiatan a go kanggalbk. Paratiaya a khatayawan iyan so poso' a go mapakapkhaokhaog iyan so kabaya' a go mapnggonana'o niyan so manga pamikiran, a go khaosar iyan so manga bagr ka an mabaloy a ropaan a kanggalbk a kamamasaan a mapapayag on ka an iyan matatap so kaaadn iyan a go maosay niyan so kamamataani ron.

Paratiaya a khaompiyaan iyan so manga poso', a go kharipara niyan so manga ginawa, a go kapmbaalan iyan so piamakammsa a go maptharagombalay niyan so manosiya sa kaadn a salakaw, a go khaanton iyan sa towanga' a bago a khaalin iyan so antap iyan a go maphakananaw niyan so dadabiatan iyan a go so kagdam iyan a go so pandapat iyan ko kaoyagoyag.

So Rarad o Paratiaya ko Kaphagalina ko Manga Ginawa:

Da ko salakaw ko paratiaya i makamimilik ko kaalina ko ginawa o manosiya sa kaalin a tarotop a go maptharagombalay niyan so manosiya – ko pagltan o kagabigabi a go so kapitapita – sa kaadn a salakaw.

So manga dalil roo na lbi a madakl a di so kaisipa on, a skaniyan na mipapayapat ko lagaday o thothol. Sa komowa tano ron sa ibarat a satiman ko da pn so Islam.

Siran oto so manga salamankiro o Fir'aun, sa ilayin tano o andamanaya i kiaalin o kaatawi kiran sa nkanan a kiapagalin, na go andamanaya i kiabankiring o btad o ginawa iran sa nkanan a kabankiring?

Sabnar a miaadn so kabaya' iran a magigimpis o kabaya' sa tamok, pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى)a: ...*Ba adn a rk ami a sokay amay ka maadn kami a madaag ami (so Musa). (as Shu'arā 41).* Go miaadn so manga pangindaw iran a mitataalok ko Fir'aun, pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: ... *go pitharo iran a misabap ko bagr o Fir'aun na mataan a skitano na phakadaag tano. (as Shu'arā 44).*

Miaadn a giyaan i katharo' iran ko da iran pn kaparatiaya, na gowani a kataaman iran so kamis o paratiaya sa mithakna' on so manga poso' iran a go inizolbiya' o manga ginawa iran, na miaadn so smbag iran ko Fir'aun gowani a somndad kiran so pagita' iyan a:

﴿٧٢﴾ قَالُوا لَنْ نُؤْتِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا ۖ فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ... ﴿٧٢﴾

Pitharo' iran a di ami ska dn phakaadiadin ko nganin a miakaoma rkami a pd ko manga rarayag a tanda' a go so miadn rkami (so Allāh) na gtas anka so nggtasn ka (nggolawla anka so pnggolawlaan ka)... (Surah Tā Hā 20:72).

Sabnar a miaalin so antap, a go miabaroba so katharo', sa gianan so pasad o paratiaya, sa inosay ankoto a tindg a piakammsa a go so kiabankiring a phakabngang o Ibn Abbās, sa pitharo' iyan a: Kiapitaan siran a manga salamankiro na kiaothowan siran a miamaratiaya na mianigabi siran a manga shahīd.

Na phoon ko iringa' o Islam na komowa tano ron sa dow a ibarat a rk a sakataw a mama a go sakataw a babay a lomiankap so btad iran ko masa a jāhiliyyah oriyān iyan na miakilala so btad iran sii ko Islam.

So mama on na so Umar Ibn al Khattāb, a so inisampay ron so btad sii ko jāhiliyyah sa kasampay a khabaloy niyan so isa ko manga Muslim a gii niyan tharo'on a: Wallahi ka o pagislam so himar o al Khattāb na di magislam so Umar bin al Khattāb.

Ogaid na sii ko along o paratiaya na minisampay so Umar ko pondiyong a maporo', sa pphakambowat a phoon on so manga bowalan a matotonkop sii ko langowan a katampar o kaoyagoyag. A go khisampay ron sii ko kapangalimo' sa kambaloya niyan sa ginawa iyan a pagizaan ko btad o kambing sii ko lopa' o Islam sa gii niyan tharo' on a: Opama o adn a mirpang a koda sa kilid a Iraq na disomala' a isomariya rakn sa hadapan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) o ino akn da mimbaal sa lalan iyan.. gianan so mama on.

Na so pman so babay na skaniyan so al Khansā', gowani a matay so laki niyan ko jāhiliyyah na miapno' iyan so kawankawangan a goraok a go diagaw a go kapangangaloy a go kapamoday a bayok a go kamboko', ogaid na sabap ko paratiaya na miaalin iyan so btad iyan sa tarotop, sa miailay tano skaniyan a ipphagtag iyan so manga wata' iyan ko jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), sa ipzonggod iyan siran ko kalabok ko maydan a kambonoay a skaniyan na masosoat a thatakna'.

Pianothol o manga panonothol a skaniyan na kiamasaan iyan so kiathidawa' sa al Qādisiyyah ko lt o manga Muslim a go so manga taw sa Fāris, ko kababaan o pandi o olowan a batalo' a so Sa'd bin Abī Waqqās a miasoat on so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), a skaniyan oto a al Khansā' na pd iyan so manga wata' iyan a pat kataw, na miontod kiran na piamandoan iyan siran sa pphangoyatan iyan siran ko kapakithidawa' a go so kathakna ko kapakimbonoay, sa pitharo' iyan kiran a: Manga ikaritan ko mataan a miagislam kano sa masosoat kano, a go tomiogalin kano a makambabayabaya kano, sa lbt ko da' a tohan a rowar rkaniyan ka mataan a skano na manga wata' a sakataw a mama, a go wata' kano a sakataw a babay, na da akn ndonsiyani so ama' iyo a go da akn diyampaa so manga kasabala' iyo, go da' akn paawingi so maratabat iyo a go da akn barobaa so bangnsa niyo, na sabnar a kiatokawan iyo so inipagtag o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko miamaratiaya a pd sa balas a madakl ko kapnggarobata ko manga kafir, na knala' niyo a so ingd a tatap na tomo' a go mapiya a di so ingd a khada', sa pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a Maporo' a go Mala' a:

﴿٢٠٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

Hay so miamaratiaya zabar kano a go zasabara kano sa pakithobayowa kano ago pagipat kano ko (manga itopang o ingd a Islam) go kalkn iyo so Allāh ka an kano makadaag. (Surah Ali Imrān 3:200)

Na amay ka kapitaan kano mapita' omiog so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa mapipiya kano, na pangabalaga kano sa kathidawa' ko manga ridoay niyo sa matotoro' kano a go sabap ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na sii ko manga ridoay niyo na pphanaban kano, na amay ka mailay niyo so kambonoay a somagompot sa kabasng a go lomagindab sa kadg na thayammumn iyo so apoy niyan, na rompaki niyo so lmbak iyan anda'i kasolapid o lima a lompokan iyan, ka makadaag kano sa mataban iyo so taban a go so sakasakaw sii ko ingd a tatap a khabalingan.

Na gowani a misampay ron a thothol so kiapangasasahid o manga wata' iyan sa thmowan na da katkawi na pitharo' iyan so: Langowan o bantogan na rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a so inisakaw niyan rakn so kiapangasasahid iran, sa pagarapn akn ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a timoon kami niyan sii ko tampata' o limo' iyan (maana a so Sorga').

Giyanan i rarad o paratiaya sii sa isa a mama a go isa a babay na so pman so rarad iyan ko Ummah Islamiyyah na sabnar a minitogalin iyan sa togalin a mala' a go miabankiring iyan sa pagtaw a maporo' i bandaran a giipanamaran o manga pagtaw a salakaw a kasayani ran on, odi na masaloba' iran so lalakaw niyan, sa so pagn's oto na katotokawan a skaniyan so paratiaya a so khaalin iyan so manosiya a go kapphandayan iyan so pagtaw.

Pitharo' o i Yūsuf al Qaradhaw a: Lalayon ako dn a go khatatap ako sa gii ko katharo'a sa aya gonsi' o kaatawi sank'a'i a pagtaw a go aya makapmbowat ko bagr iyan na skaniyan so paratiaya, a so miabaloy niyan anka'i a ummah sii sa miaona a tindos a mapiya a Ummah a piakambowat ko manga taw. Go kiamataan iyan on so kapakataban sii ko lbi a manga ala' a Empire sii ko liawaw o lopa', minsan pn maito' so bilangan iyan a go malobay so bagr iyan a sandiyata'.

Misabap sank'a'i a paratiaya na miakataban so Ummah ko manga gobat o Tatar a romorompak a pphakapoon ko Sbangan, a go so manga taw o kros (crusade) a somosolapay a pphakaganat sa kaomag sa Sdpan, na misabap sank'a'i a paratiaya na khagaga niyan imanto so katabana niyan ko pagtaw a miangwaris sankoto a dow a Empire.

So Paratiaya i di Mipndaraynon a Sarat a Onayan o Kapakandato':

So taw a pndirogod ko kitab o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na khatoon iyan a mataan a so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a Maporo' a go Mala' ko masa a gii niyan kapagiasaa ko miamaratiaya ko kiporo' a go so kapakandato' a go so kapakataban na ipmbtad iyan ko bantak o kailay ran a sarat a satiman a onayan a skaniyan so kaadn o paratiaya.

Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزِنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

(Go di kano phlmlmk go di kano pmboko' ka skano so manga poporo' amay ka miaadn kano a miamaratiaya kano). (Surah Ali Imrān 3: 139)

Go pitharo' iyan a:

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ

بَعْدَ حَوْفِهِمْ أَمَّنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

(Inibgay a pasad o Allāh ko siran oto a miaratiaya a pd rkano a go minggalbk siran sa manga pipiya a tankd a pakapndatoon iyan siran ko lopa' sa datar o kiapakandato' o siran oto a miaonaan iran a go tankd a mipndato' iran so agama iran a so inikasoat iyan kiran a go tankd a zambian iyan kiran ko oriyān o kaalk iran sa kasasarig, sa pzimbaan ako iran a go di ako iran iphanakoto sa mlk bo', na sa taw a khafir ko oriyān oto na siran oto na siran so manga fāsiq).
(Surah an Nūr 24:55)

Go pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

طَّ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

(...go miaadn a kabnar rkami so katabangi ko miamaratiaya). (ar Rūm 30:47)

"Mataan a so kapasadan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na makatitindg a rk o manga Sogo' iyan a go so siran oto miamaratiaya.. sa patoray a maadn so kamataani ko paratiaya sii ko manga poso' a so ron pnggolalan anka'i a kapasadan. Sa anda dn i katago' o linang a paratiaya ko manga poso' na maponas on so salapot o kapanakoto sii ko langowan o bontal iyan sa mabonayon so poso' a rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go manonompag sii rkaniyan".

Da' a sankaan a mataan a so Ummah Islamiyyah imanto na matatago' sa giikaplotng a piakalklk ko kassmpanga niyan ko bagr o kakhafir a so miamilik iyan a langowan a okit a go sabap o bagr a barandiya', sa da' a rk on o Ummah Islamiyyah a pd sa manga okit o kapakaombaw a barandiya' a phakaampl, na amay ka di niyan kamataan so kakowaa niyan ko kapakaombaw niyan ko paratiaya na mataan a so gii niyan kapakithidawa' – na da' a sankaan on – a kalapis a kipantag iyan.

Mataan a so paratiaya na khitindg iyan a rk o Ummah Islamiyyah a kabaloy niyan a gomaan a mabagr sii ko kassmpanga niyan ko bagr o kakhafir. A go skaniyan i gomaan a paganay a go onayan a go phamitas sii sank'a'i a kaprompaka'. Da' dn phrang so miangaona a go da dn phrang so miangaoori inonta a aya gomaan iran na so paratiaya, na amay ka maadn so paratiaya na maadn so okit ko kapakataban a go so kapakandato', na amay ka madadas so paratiaya na antonaa i khibgay a gona o manga gomaan ko doniya langon apiya pn matimo'?

"Misabap sank'a'i a gomaan – gomaan a paratiaya – na riompakan o manga Muslim a miangaona so langowan a jāhiliyyah a so inalangan iyan so lalan iran, sa kiaombawan iran oto langon sabap ko paratiaya iran, sabap sa kagiya tiankd iran so kabbnar o Kadnan iran a so bialoy niyan so kiporo' a sakotowa o paratiaya, pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

... وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

(...go skano so lbi a manga poporo' amay ka miaadn kano a miamaratiaya kano).
(Surah Ali Imrān 3:139)

So kaphaporo' na sipat o miamaratiaya, ogaid na so kasangkapan iyan na katatamanan a mapayag a so (amay ka miaadn kano a miamaratiaya).

Gowani a rompak o manga Muslim so ronda a Furs a go Rūm na da siran phaporo' sa ba sabap ko kadakl iran i bilangan, ka sabnar a miaadn siran a maito' i bilangan, go da pn nggolalan sa ba kadakl a tamok, ka sabnar a miaadn siran a pagtaw a mrmr a pphagin'taw sa maninit i kaoyagan, go da pn sa ba misabap sa kabagr a sandiyata', ka so manga rido'ay ran na makaoombaw kiran kna' o ba sii bo' ko soson o gomaan ogaid na sii pn ko kaporo' o atorán a kathidawa' a go so kambarasa' ko manga kapandayan ko kambono'ay a maaator sa blangan a maolad, go kna' pn o ba sabap ko kababaloy ran a manga Arab.

Aya mataan na miphaporo' siran sabap sa satiman a shayi' a skaniyan so paratiaya iran, miphaporo' siran sabap ko kaggdama iran sa mataan a siran na miamaratiaya siran a lbi a di gianka'i a manga jāhiliyyah mapiya pn i kadakl o bilangan iyan a go so bagr iyan a go so gomaan iyan a go so bandaran iyan a go so manga atorán iyan a go so manga pangitaban iyan.

Oriyan iyan na miaadn so piakammsa a so katawan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a mataan a khaadn skaniyan ko masa a kapangimporo'an o manga taw sa nggolalan ko paratiaya. Sabnar a mianamar anka'i a bagr a phapaporo' sabap ko paratiaya niyan sii ko kamataani niyan ko ginawa niyan sa mapakamoayan iyan ko doniya o kamamasaan sii ko langowan a blangan a pd ko manga blangan o bagr sa piaganad iyan so kata'o, a go kinal iyan so manga kapandayan o bagr a go so kathidawa', a go miloto' ko langowan o sosonan o gomaan a go piakatindg iyan so maporo' a bandaran, na miatankd on sii ko doniya o kamamasaan a kiabaloy niyan a lbi a mala' a bagr sii ko iringa' o thothol ko liawaw o lopa', na romiompak sa kaomag sa Sblangan a go sa katampar sa Sdpan sa dazang a lbi a magaan a go madilapt a da dn a iring iyan sii ko iringa' o kamamanosiya'i sa pphakalankapn iyan so toroan a go so gonana'o sa ipthombak iyan so kota' o batal sa pphagombasay, sa ipkhayambr iyan so langowan a pangalang a iaalad ko lalan iyan.

Go sii ko oman dn i masa a pphakataban on so manga Muslim na da maadn i ba aya pkhaponan o kaporo' iran na kagiya siran na madakl i manga pagtaw, odi' na tamok, odi' na ronda a sondaro, odi' na kata'o, antaa ka bandaran... aya mataan a pkhaponan o kaporo' iran na so kababaloy ran a miamaratiaya sa thitho a paratiaya a go mataan a matatago' siran ko bnar, na so manga jāhiliyyah a makaliliyot kiran na sii ko batal, na oriyan oto na kiaadnan siran sa manga mama a go manga tamok a go manga sondaro a go kata'o a go bandaran, na kiamataan iran ko kiaphaporo' iran sii sa sold sa sabap ko paratiyaya iran so kiniporo' iran sii sa liyo sabap ko langowan a phizoson a bagr a go kadato'.

So Paratiaya na Onayan o Langowan o Mapiya:

Go datar anan a pphakarinarayag a mataan a so paratiaya na onayan o langowan a mapiya a go sabap o kakhaaparoliya ko manga kabarakat a go so kathoron o manga rizkhi, sa pmbagr n o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) anka'i a kamataan, sa pitharo' iyan a:

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

Opama o mataan a so manga taw ko lipongan na miaratiaya siran a go miananggila siran na ibt ka Ikaan ami siran sa manga kabarakat a phoon ko kawang a go so lopa ogaid na miakambokhag siran na siniksa' ami siran sabap ko nganin a miaadn siran a gii ran panokatn. (Surah al A'rāf 7:96)

So Kapakaayon o Ayat ko ayat a miaonaan iyan:

Gowani a payagn o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so kiasiksa niyan ko lipongan a so piakambokhag iran so manga Sogo' sabap ko miaadn kiran a kiasanka' iran a go so kiapanalimbot iran ko manga ginawa iran a go sii ko manga taw, na piayag iyan ko manga taw sa Makkah a go si ko langowan o manga taw so khaadn a pd ko limo' iyan sii kiran opma o miaratiaya siran ko manga Sogo', a go kinowa iran so manga sostonan o kaoyagoyag, sa pitharo' iyan a: (Opma o mataan a so taw ko lipongan...)

So Maana a Lankap o Ayat:

Pitharo' o khi rk ko tafsīr a al Manār a: Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: Go (Opama o mataan a so taw ko lipongan na miaratiaya siran...) ko nganin a inidolon kiran o manga Sogo' kiran ko kasimbaa ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a isaisa skaniyan sa nggolalan ko inibtad iyan kiran a pd sa manga galbk a mapiya, a go piananggilaan iran so nganin a inisapar iyan kiran a pd sa kapanakoto a go kapaminasa ko lopa' a nggolalan sa kapanalimbot a go manga kadostaan, na disomala' a Ikaan ami siran sa phizoson a pd sa manga kabarakat ko kawang a go so lopa' a da iran dn kasawiti sa miaona sa matitimo' antaa ka mipaparak, gianka'i a ayat na adn a pmbagr n iyan a onayan a matatankd sii ko Qur'ān a: Mataan a so paratiaya a thitho na khikokom iyan so kapagontong ko doniya ko da pn kaadn o maori a alongan, sa datar oto a khikokom iyan so kapkhabnara ko manga kamapiyaan ko doniya sa khakowa o mu'min sa tarotop a go dianka' a bontal iyan.

Pitharo' o Sayd Outb ko tafsir iyan a Fī Dhilāl al Qur'ān a: Mataan a so paratiaya ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so kalk on na khaadn iran a dow a so kasolapay o kabarakat a phoon ko langit a go so lopa' a kapasadan a phoon ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), na antaa i lawan sa kapakatotomana' sa pasad a di so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى)?

Go skitano – a miamaratiaya – na pkhakowa tano anka'i a kapasadan sa nggolalan ko poso' o miaratiaya sa mbnarn tano skaniyan sii dn sa paganay, sa di tano ipagiza' i manga sabap iyan, a go di tano pzanka' sa saprk mata bo' ko kakhitana o kabbnar iyan, sa so manga kabarakat a inibgay a pasad o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko miamaratiaya a go miamananggila na pizoson a go pimbarang a da skaniyan zakntala o ayat a go da niyan tamani.

Na so insarat o maana o titayan a Qur'ān na iptholad iyan so solapay a pthoron a phoon ko langowan a darpa', a go so phagmbowat a phoon ko langowan a katampar sa da' a taman iyan a go da' a gintasan iyan, a skaniyan na kabarakat ko langowan o sostonan iyan a go so manga bontal iyan, a go so langowan o warna niyan a pd sa kialayaman o manosiya antaa ka da mititik sa pamikiran iyan.

Mataan a so kabarakat a khaparoli a pd o paratiaya a go so kalk ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na kabarakat a khaparoli sii ko manga shayi' a go kabarakat sii ko manga ginawa a go kabarakat sii ko manga kagdam, a go manga kabarakat sii ko manga pipiya ko kaoyagoyag a go manga kabarakat a maphakatho' iyan so kaoyagoyag a go khiporo' iyan.

Go datar anan a pkhagdam tano so di kipndaraynonn ko paratiaya sii ko kaoyagoyag o pizakatawan a go so kipapatoray niyan sii ko katharagomabalaya ko pagtaw

(ummah) a go so kawawajib iyan a paliogat ko kakowaa ko kapakandato' a so inibgay a pasad o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a Kadnan o manga kaadn.

Sii ko Kaposan Anka'i a Pangilay na Ptharo' on ko a:

Mataan a so paratiaya na skaniyan i bandingan a paganay a go onayan a rk anka'i a Ummah. Na amay ka minibagak so manga Muslim sii ko salakaw kiran sii ko kiakowaa ko manga okit o kaoyagoyag a maradika' a sasakawn na aya phagndodan oto na so kiapakasilay ran ko kasabota ko Islam sa sabot a mapiya a go sabap ko kalobay o paratiaya iran ko manga sosoanan iyan a go so manga arga' iyan a go so manga iringa' iyan.

Na da' a okit ko kaompiya'i ko btad iran a go so khabolosan iran inonta o misabap ko paratiaya sa makaayon ko bontal a kiapayaga on o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko kitab iyan a go so Sogo' iyan sii ko Sunnah niyan. A go mabaloy so paratiaya a bagr a pzonggod sii ko kanggalbk a go gaga a phakakaog ko kaptharagombalay a go phakaoyat a waraan ko kapamondiyong.

Sa gawii a kaompiyaan o Ummah so paratiaya niyan sa masabot iyan sa sabot a malingaw a somasarig sa datar o kiabaya'i ron o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go kamataan iyan a mimamasa a oyagoyag ko parangay niyan a go sii ko manga bagr iyan a go mipkhaokhaog iyan sii ko oman i darpa' a go masa sii sank'a'i a liwaw o lopa' na khabaloy skaniyan a ummah a ropaan a galbk a sasarigan sank'a'i a paratiaya a so aya niyan phagokitan a go aya niyan sosoan.

Na sii sank'a'i na khabaloy so ummah a patot a kabaloy niyan a phakiwarisan on o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so lopa' sa kapndato'an iyan a go ptharagombalayin iyan, sa gioto so talad a go kapasadan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) (*Mataan a so Allāh na di niyan ndoratn so kapasadan iyan*).

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرُوهُ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Wa aqūlu qawlī hādā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kullī dambin fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm.